

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,

12 " " " " 2 "

15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanj se sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah šte. 25.

izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Prestolni govor

Nj. veličanstva zbranemu državnemu zboru.

Častita gospoda obeh hiš državnega zbora!

Pozdravljam vas v začetku ustavnega delovanja, ter vam kličem: dobro došli!

Z velikim zadovoljstvom vas vidim danes zbrane okoli Mojega prestola.

Ko so zdaj tudi poslanci Mojega ljubljenskega češkega kraljestva Mojemu klicu sledeči, ne zatajivši svojih pravnih nazorov, in akoravno so drugih misli, vendar došli k skupnemu delovanju, narejen je velik korak, da se doseže splošna sprava in porazumljenje, kar sem vedno želel, in jaz trdno upam, da se bo pri vsestranski zmernosti posrečilo, ta cilj doseči in ustavi pridobiti pri-poznanje vseh narodov.

Veliko važnega dela vas čaka.

Posvetovali se bode o vojni postavi. Pri tem vam bo domoljubje narekovalo, da se moramo najprej zanašati na lastno moč, ktera zamore braniti to, kar pridna roka pridela, in treba nam celih moči, kedar gre za brambo naših koristi.

Druga postava, ki jo bode pretresovali, je zvišanje poboljška invalidom, oskrbljevanje udov in sirot v boji padlih ali v službo poklicanih domobrancev.

Uprava Bosne hoče novih naredeb, ki se bodo uvedle s porazumljenjem z ogersko vlado. Moja vlada bo skrbela za koristi vseh narodov enako.

Da se gospodarstvo v boljši tir spravi, treba bo štediti, tudi v vojnih stvarih, kolikor je mogoče.

Državni stroški se bodo zmanjšali, če se v nekterih oddelkih notrajne uprave bolj enolično uradovanje uvede. Vlada bo stavila dotične predloge.

Da se pomanjkljiv za prihodnje leto pokrije, in da se ne naredi nov dolg, treba bo dohodke nekoliko povečati.

Vlada bo tudi predložila novo davkovsko postavo, da se davki bolj pravično razdelé.

Skrbelo se bo tudi za domači pridelek, da se poviša in brani. Pri kupčijskih pogodbah treba bo odstraniti škodljive posledice, ki jih prouzročujejo prenaprjene colne postavbe inozemstva. Novejši dogovori obetajo donesti porazumljenje z Nemčijo zaradi medsobnega prometa.

Nove krajine se bodo združile colno z našo državo, v Trstu se bodo napravili magazini za blago. Pozornost se bo obračala tudi na železnice, posebno na od države garantirane. Zaradi arelske železnice se pletó dogovori, Prereševali bode tudi novo postavo za zloženje zemljišč, ki jo bodo potem deželni zbori natančneje in po svojih potrebah uvedli.

Treba bo nove obrtniške postavbe, da se pomaga mlim obrtnikom. Tudi se morajo davki od posojilnic znižati.

Odpravilo se bo posojilno legaliziranje za manjše svote.

Civilni pravdni red se bo moral prenarediti.

Duhovščini se morajo dohodki zvišati.

Nove volitve v državni zbor so zabranile sklicanje deželnih zborov.

Želeti pa je, da se zborovanja državnega in deželnih zborov, ter delegacij redno vrsté, da bodo vsi svojo nalogo spolniti zamogli, kar bo mogoče, če čas dobro porabijo.

Z zadovoljstvom konstatiram, da so nam vse tuje države prijazne.

V Novi Bazar smo marširali z dovoljenjem in v prijaznosti s Turčijo.

Moja vlada se bo skrbno ozirala na gospodarske zveze z vzhodnimi deželami.

Častita gospoda obeh hiš državnega zbora!

Mnogi dokazi ljubozni in vdanosti do Mene in klici po spravi narodov so Me z veseljem napolnili. Tako upam, se bode tudi vi porazumeli. Avstrija bo, zvesta svojemu poklicu, postala zavetje vsem njenim narodom, zavetje pravice in prave svobode.

Z Božjo pomočjo začnite svoje zborovanje.

Vstop Čehov v državni zbor.

(Dalje.)

Velevažna reč v avstrijski zgodovini, kakor v zgodovini Slovanstva je vstop Čehov v državni zbor. Celih šestnajst let je država po-

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

XVII.

Drugi dan se podava z očetom k fari, da vzameva seboj tudi „perijoh“ in moje šolsko darilo, se samo ob sebi razume, kakor tudi to, da so me vsi trije gospodje pohvalili; učitelj mi je dal še celó drobno knjižico nemških povesti, kterih pa pač še nisem razumel, in je rekel, naj jih le berem, sčasoma jih bom že tudi vse razumil. Domu grede sva z očetom v „perijohah“ gledala moje tiskano ime. Dragi bratec, ali veš, kaj je tiskano? To je vse drugačno ko pisano, vsaj takrat je bilo tako. Kar se tiska, je vredno prihodnosti, pisano je pa le malo časa, morda komaj za trenutek. Če bo čez leta in leta, ko že nas več ne bo, kdo pogledal v tiste „perijoh“ pa videl moje ime ravno tako, kakor se zdaj lesketa pred mano črno na belem, bo brž vedel, da je enkrat, ko se njega ni bilo, bil nekdo, čegar ime se je svetu ohranilo ravno tako, kakor ga je on sam bral. Morda bo še kdo pršal, kdo je bil tisti, čegar slavo „perijoh“ hranijo svetu, in morda mu bo drug odgovoril, da ga je poznal, tak in tak je bil, ali pa, da je o njem le govoriti slišal. Tudi oče so bili enak h misli in rekli, da bodo „perijoh“ pri-

šli k starim pratkam in potem spravili za veliko tablo sv. Trojice v kotu, da jih ne bo vsak po rokah valjal, ampak jih le sami ob nedeljah in praznikih pregledovali. To so tudi storili in shranjeni so bili ti „perijohi“ tako dolgo za podobo, da so jih molji prejedli.

Zdaj sem imel počitnice, pa ne takih, kakor bi si jih morda kdo mislil, namreč, da bi bil pohajkoval in veselil se življenja brez dela. Prvi dan res oče niso branili, da sva šla z bratom ogledat vse tiste kraje, kterih že skoro leto in dan nisem videl, in da mi je brat pokazal vsa tična in veverčna gnjezda, za ktera je bil v tem času zvedel; tudi vsem tetam in stricom me je šel kazat, posebno pa Pipanovemu Francetu, s kterim sem se zmiraj vozil v gnojnem košu na polje, če le očeta ni bilo doma. Toda drugi dan po kosilu so že oče rekli:

Zdaj sta se pač že naletala, bo treba kaj delati. Zjutraj boš hodil k maši, kedar bo v domači cerkvi, potlej boš pa eno uro ali kaj tacega pri bukvah, da kaj ne pozabiš in se naprej učiš, ves drug čas pa bo ob delavnikih za pletenje copat, da boš kaj zaslužil; razletaš se lahko ob nedeljah popoldne.

Reči moram, da mi ta dnevni red ni bil nič kaj všeč. Zakaj pa študiram, če bi moral

ravno tako delati, kakor drugi, kakor n. pr. moj brat, ki je komaj slovenski malo brati naučil se?! Vendar vse to ni nič pomagalo, oče se niso dali prepričati, kako nespodobno je za prvega premijanta družega (tretjega) razreda normalke, če mora copate pletiti. Če je to gosposkemu delu kaj podobno, je pa tudi ovsen kruh mesó. Očetove knefire se pač nisem več hudo bal, ker prvega premijanta kamniškega menda ne bodo topli ž njo, pa ubogati sem moral.

Prvega tedna dni sem bil vendar prebil pri pletenji copat, ker k dreti me oče vendar niso hoteli več pripreči, in prišla je nedelja. Se vé da sem bil prvi ministrant, a to je bilo že elegantno, moj pajdaš je bil proti meni kakor hribovec proti salonskemu plesalcu. Vse je gledalo le mene, kako sem se znal priklanjati, kako gladko in enakomerno hoditi, kako ravno stati in klečati, ne kakor štor, če ga kam prisloniš. Pa kako sem še le znal zvončkatil „Tidrdim-tim-tim-tim“ v taktu in po notah, da je vse poslušalo in po poti s cerkve govorilo o meni. Stari Pipan je celó materi naročil: „Naj pride tvoj študent popoldne k nam, bo dobil malico (kos kruha) zato, ker zna tako lepo zvončkatil primaši, kakor nobeden, kar jih je.“

Po krščanskem nauku je bila za-me prosta ura, zato sva z bratom šla med stare znance,

grešala njih sodelovanja in avstrijski Slovani pravih voditeljev. Poljaki nam niso mogli biti tako zanesljivi voditelji kakor česki narod, ker njih politika je preveč samopridna, premalo slovanska. Čehi so politično zelo izobraženi, značajni in energični narod; tudi nemško, bi ne vstrajalo v tako dolgoletnem pasivnem uporu, kakor česko. Takih energičnih in izvedenih mož pa potrebuje država; državno gospodarstvo je hudo zanemarjeno, narodi v razporu in nezadovoljni; vsemu temu pa nemška stranka ni vedela zdravila, vlada potrebuje izvedenih in značajnih svetovalcev, da jej bodo pomagali pregrehe prejšnjih vlad popraviti in njih nevarne posledice odstraniti. Taki svetovalci in podpiratelji bodo ravno česki zastopniki v državnem zboru.

Čehi ljubijo svojo domovino in svojo narodnost, enako pa tudi ljubijo Avstrijo, samo, da mora biti vsem narodom pravična, ne pa enemu mati, drugemu mečeha. Ko je bila Avstrija v največji nevarnosti, je rekel česki vodja Palacki: „Ko bi ne bilo Avstrije, bi jo Čehi sami morali vsvariti.“ Čehi ne silijo v kako drugo državo, kakor mnogi nemški ustavoverci v Nemčijo, tudi si ne prizadevajo, kakor Madžari, se popolnoma odtrgati od Avstrije in ustanoviti samostojne države; oni tirjajo le svoje jezikove enakopravnosti in svoje pravice, ktere so jim od samega cesarja potrjene ktere jim priznava zgodovina, še od teh so pripravljene mnogo odjenjati, da se le ustanovi notranji toliko potreben državni mir. Če se Čehom le izpolnijo njih pravične zahteve, so pripravljene Avstrijo varovati pred notranjimi in zunanjimi sovražniki. Za Čeha še vedno velja zgoraj omenjeni izrek českega zgodovinarja; res ga je pozneje sam Palacki pri neki priliki preklical, kar sicer ni čuda, da je obupal nad Avstrijo, če smo tako dolgo zastoj morali čakati narodne enakopravnosti, ki jedina more ustanoviti notranje blagostanje državljanov in ohraniti državo silno zunaj. Učeni mož se je marljivo pečal z zgodovino, videl, kako države, v kterih vladajo notranji prepiri, propadajo, in v duhu videl propad starodavne habsburške monarhije, če se o pravem času ne zave svoje naloge, biti varhinja narodnih pravic svojih

narodov. Z žalostjo je opazoval mož, kako državni možje hitro tirajo državo v pogubo.

Česko je zelo razširjeno in močno obljudeno kraljestvo. Česk narod je krepak in je od zapadnih narodov dobil dostojno omike, a se je po večem obvaroval njih napak. Ostal je značajan, ne pa omahljiv kakor so Nemci, ki se bahajo s svojo kulturo, a jih vendar Bismark v politiki vedno za nos vodi. Na Českem je zelo razvito kmetijstvo, pa tudi obrtnija in trgovina; zato se ni bati, da bi česki zastopniki preveč podpirali eno drugo pa zanemarjali, temuč bodo skušali vse v lepi harmoniji ohraniti, tako da obrtnija ne bo škodovala kmetijstvu, pa tudi ne nasprotno. Dozdaj ko je prejšnja vlada znala Čeha vzdržati zunaj državnega zbora, drugod pa pri volitvah na to delala, da so le ustavoverci bili voljeni, so bili zastopani v državnem zboru prav za prav le veliki obrtniki in veliki trgovci, ki so zatirali kmetijstvo in malo obrtnijo, še več državnih poslancev je pa bilo uradnikov, ki potreb ljudstva niso poznali, a v prvi vrsti skrbeli za povišanje svojih plač. Nemški velikoposestniki so pa popolnoma utratili kreposti nekdanjega plemstva, so brez vsega političnega prepričanja, in so šli z vsako vlado; drugačno je česko veliko posestvo, ono ima trdne politične principe, je domoljubno, in je tudi napredovalo z duhom časa, da se reakcije ni bati. Dozdaj je večina zbora obstala iz odvisnih uradnikov, omahljivih posestnikov in neznajčajnih slovanskih renegatov, ki so vsako vlado podpirali. Še le s Čehi pride oni odločni element v parlament, ki se bo oziral najprej na potrebe ljudstva in države in bo povsod postopal možato in samostojno. Še le z vstopom českih zastopnikov stopi v dejanje ustavno življenje, dozrajne ustavno vpravljenje je bilo le podaljšanje absolutizma.

Avstrijski Slovani se pa moramo veseliti tega českega sklepa. Dozdaj smo bili vedno v manjšino potisnjeni v državnem zboru, povsod so nas prezirali. Manjkalo je nam prave organizacije, posamezno smo se ustavljali tujemu nasilju; a zdaj se je slovanski element v zbornici tako okreplil, da se bodo mogli nánj ozirati. Čehi prevzamejo vodstvo slovanskih zastopni-

kov, drugi se pa okolo njih zberejo, združeni se bodo vojevali za narodne pravice, z združenimi močmi se bo dalo kaj doseči. Kakor zdaj česki listi pišejo, bodo Čehi podpirali tudi narodne težnje nas Slovencev in Dalmatincev, kar je naravno, oni tudi potrebujejo naše pomoči, ker njih samih je premalo. Zdaj so se sešli na Dunaji zastopniki vseh slovanskih narodov, lahko bodo se pomenili med sabo o medsebojnih, kakor zasebnih narodnih potrebah, kar bo gotovo slovanstvu v korist. Vedno bolj se bodo posamezni slovanski rodovi spoznavali in ustanovilo se bo vzajemno delovanje avstrijskih Slovanov.

Geografično in politično položeno avstrijskih Slovanov je jako kritično; s severa na nas pritiska germanizem, z zapada germanizem in italijanizem, v notranjem smo pa razdeljeni v razne provincije in razna plemena. Na nas pritiskajoče nemštvo zadobiva močno podporo v Nemčiji in italijanstvo v zedinjeni Italiji, in to so fakta, kterih ne smemo preizkusiti ceniti. V takem težkem položaji je treba, da se vsi zedinimo v boju za narodnost, drugače se ne bomo oteli potujčenja. Nadejamo se, da se to zedinjenje pripravi s českim vstopom v parlament in kmalo vresniči.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 11. oktobra.

Telegram „Slovenca“, 8. oktobra.

Česko pojasnilo je bilo danes prebrano, omenja prejšnjih izjav, povdarja skrb poslancev za pravice česke, njih voljo za porazumljenje, pa zahteva tudi pravičnost drugim narodom.

Nemške časnikarje silno peče, da slovanski poslanci pri vsaki priložnosti povdarjajo svojo narodnost, ter da se tudi slovanskega jezika ne sramujejo. Tako graška „Tagespost“ hoče našega poslanca barona Gödela osmešiti, ker je v slovenskem jeziku obljubo storil. V tem pa ni prav nič smešnega: baron Gödel zna slovenski, on je od Slovencev voljen in živi med Slovenci, če

med pastirje. Ali ti „preoblečenega kmeta“ niso marali več poznati, še svinjke biti mi niso pustili. Posmehovanja ni bilo konca ne kraja, zato sva tudi midva z bratom zaničevaje odšla in prišla nazaj v vas, kjer so bolj odraščeni fantje sedeli po ograjah. Tukaj pa je bilo še le posmehovanje, malo je manjkalo, da me niso ob belem dnevu pretepli; eden je zakričal za mano: „boš tekkel, škric!“ in ko jaz tega nisem storil, prileti mi pod noge porajkelj, da mi jih spodnese. Ko potem prideva z bratom domú, so oče rekli:

„No vidiš, kakšni so! Gola nevoščljivost jih je. Kaj boš počel med njimi? Ali ni bolje, da si pri domu in delaš?“

Jaz sem to tudi sprevidel, saj so mi že tudi v cerkvi, ko sem šel iz zakristije, noge nastavljali in mi na obleko pljuvali, če so le mogli. Rad sem imel pač svoj kraj, ali mladi ljudje v njem so bili preporedni. Zato mi tudi ni bilo več tako težko, ostati v hiši pri delu in morda bi bil oba meseca počitnic tako prebil, ako bi se ne bilo drugače zasukalo. To se je zgodilo tako-le.

Nekega dne, ko vsi sedimo pri delu, se pokaže pri odprtem oknu obraz Štrefelnovega Martina, ki pogleda v sobo in po svoji navadi robato vpraša:

„Ali je tukaj en študent?“

„Menda že bo“ — odgovore oče — „kaj mu pa hočeš?“

„Tebi nič mar“ — se zadere Martin — „tukaj imam pismo zá-nj, ne zá-te!“

S temi besedami vrže Martin v sobo pismo, njegov obraz zgine spred okna in kmalu tudi njega več ni videti.

Pismo in celó zapečatenó! Kar stoji ta hiša, morda še ni videla nobenega pisma, gotovo pa je to, da ga naša rodovina do tje ni nobenega prejela. Zato je lahko razumljivo, da oče, predno ga poberó, obrišejo roke, potem nataknejo očali in gledajo štirivoglato novost od vseh strani, mati pa stegnejo roko po njem in pravijo:

„Čaj no, daj ga sem! Saj ti nič ne vidiš?“

„Ej, fant naj ga pogleda, saj midva ne znava pisanega brati —“ rekó oče in podajo pismo meni.

Jaz ga vzamem v roke in pogledam napis.

„Na-me je, oče, ná-me“ — zavriskam potem.

„No, saj sem vedela, da bo kaj tacega“ — se oglasijo mati — „v Kamniku se gospodje jezé, da je naš prvi, zdaj bo pa zaprt ali pa ti.“

„Tiho bodi!“ — velé oče — „saj še ne veš, kaj je v njem. Naj ga fant prej prebere. Le pazi, da ga ne raztrgaš“ — rekó potem meni in mi ga dajo v roke.

Pismo je nekaj posebnega; dokler je še zaprto, je svetišče, v ktero si ne upa vsak drzno pogledati. Zato sem tudi jaz sukal list v roki in nisem prav vedel, kako odpreti ga, ker še nisem nikoli nobenega odprl. Po mnogih težavah je vendar razpečateno in razvito, vsi trije stopijo okoli mene in oče velé:

„Glasno beri! boš že znal!“

Kaj je bilo v pismu in kdo mi je pisal? Gospod kaplan mi je v kratkih vrstah naznanil, da pater guardijan želi, naj bi jaz, če morem, prišel brž tje, ker me potrebujejo za ministriranje in druga samostanska opravila, stanovanje in hrano bom imel v kloštru; tudi se bom lahko učil, ker ne bo toliko dela, da bi ves dan imel opraviti.

Kdo je bil tega pisma bolj vesel ko jaz! Dóma, kterega sem se bil v enem letu odvadil, se nisem bil zopet privadil v enem tednu, tudi je bila v samostanu hrana boljša in tistih surovih kmetiških fantalínov ni bilo. Domače pa tudi lahko vidim, saj so tako pogosto obiskavali me.

Tako se napotiva z očetom že drugo jutro memo fare, kjer pa ni nobenega gospoda damá, proti Kamniku obložena z vsem, kar se je očetu zá-me potrebno zdelo.

bi prav rojen Slovenec ne bil, je pa naturaliziran Slovenec.

Česki poslanci so izročili cesarju izjavo, kjer povdarjajo pravice českega kraljestva. Rieger je prosil cesarja, naj varuje in brani češko narodnost; cesar mu je odgovoril, da je prijatelj českemu narodu.

Ustavoverci so se bahali, da jih je bilo 161 zbranih (prej so po časopisih vpili, da imajo 175 glasov). V resnici jih je prišlo le 151, pa skupni program jih je podpisalo le 139, tedaj zanesljivih imajo le 139.

Iz prestolnega govora razvidimo, da vlada hoče v marsičem vstreti ljudskim željam in zahtevam: odpravilo se bo posilno legaliziranje, naredila postava zoper oderuštvo, davki na posojilnice se bodo znižali, nekoliko nepotrebnih uradnikov odpravilo, pri garantiranih železnicah se bo menj podpora dajalo, štedilo se bo tudi pri armadi, kar je mogoče, ne da bi se vojna moč oslabila, naredila se bo nova obrtniška postava, nov civilni pravdni red, nove kupčijske pogodbe itd. Dobro znamenje je, da se vlada ozira na vse po ljudstvu izražene želje, tudi narodno ravnopravnost obeta uvesti. Iz vsega je razvidno, da ima vlada poštene namene, da smo veliko na bolj, da se bližamo davno zaželeni spravi narodov.

V Lipsiji je izšla knjiga z naslovom: „von Schmerling bis Glaser-Unger,“ ki v živih potezah popisuje politiko avstrijskih liberalnih vlad, ter jim očita, da niso za svobodo in napredek ničesa storile. Mnogo potrebnih del niso dovršile, kakor civilni pravdni red, ker sedajni večidel izvira iz prošlega stoletja, ter je že zastaran, tudi v gospodarskih zadevah so mnogo koristnega opustili. Pisatelj meni, da Schmerlingu in Giskri bi se še dalo odpuštili, drugače pa je z Auerspergovo, ki v sedmih letih ni našlo časa za najbolj bistvene stvari, temuč se bavilo s zatiranjem opozicije, s konfiskovanjem itd. Dobro sodi pisatelj o centralizmu, in neumno se mu zdi, trditi, da je centralizacija potrebna in koristna za Avstrijo, in konstatira, da ste dve tretjini prebivalstva zoper centralizem. Knjiga ustavovercem očita še mnogo bridkih stvari. Tedaj že na Nemškem spoznavajo podlost ustavoverne stranke v Avstriji.

Vnanje države.

Knez bolgarski je bil od rumunskega zelo prijazno sprejet in kakor javljajo poročila, je sklenjena zveza mej Rumunijo in Bolgarijo Bratianov organ pa celo priporoča zvezo vseh bolgarskih držav, kot jedino sredstvo proti nevarnostim, ki jim grozé od zapadnih velikih držav. Da bi se rumunski, grški in slovanski elementi na otoku res kedaj tako združili ni verjetno, če bi tudi bilo koristno materijalno kakor duševnemu razvitju orjenta.

Angležem grozi nova vojska. **Birmanci** se vedno bolj sovražne kažejo Angležem. Anglija se je po vseh delih pridobila ozemlj, a si ni znala za se pridobiti zaupanje novih svojih podložnih, niti se sprijazniti z mejnimi vladarji. Angležem niso kolonije dežele, za ktere je tudi treba skrbeti, temuč le molzna krava, ki jo angleški kramarji molzejo. Indijski in druge ljudstva le zato ostanejo pod angleškim jarmom, ker mislijo, da so Angleži tako mogočni, da jih premagati ni mogoče. Ko pa enkrat zvedo, da Anglija ni tako silna se bodo začeli puntati, in se bodo naposled osvobodili angleškega gospodstva. Angležem vojska z Birmanci utegne sitnosti delati, ker so ravno zdaj zamotani v vojsko z Afgani. Birma je pa veliko in tudi precej obljubeno kraljestvo in

bodo jej nasproti morali Angleži poslati precej vojske, če nočejo biti tepeni. Vojna zguba v Birmi bi bila mnogo škodljivejša za Angleže nego so bili jih vojni neuspehi v južni Afriki. Indijski podložni bi hitro zvedeli o porazih angleške vojne in bi se utegnili vzdigniti zoper svoje tlačitelje. Birma meji z angleško Indijo, in zgube bi se ne dale zakrit.

Iz Petrograda se poroča, da je tam policija našla v nekeji hiši skrivno tiskarno in stavce zasačila pri stavljenji neke prepovedane knjige.

Turčija misli poslanstva odpraviti, in vpeljati samo opravitelje, najprej v Washingtonu in Bruselju. Pametno bi to pač bilo za zevno Turčijo, kajti poslanstva stanejo mnogo denarja, pa so dostikrat nepotrebna, posebno za take narode, kakor Turki, ki nikamor po svetu ne pridejo, tedaj tudi poslanik nema koga braniti.

Gambetta in Grevy sta se vstrašila radikalcev, ter mislita Blanqui-ju podeliti popolno amnestijo.

Prvotne volitve v **pruski** deželni zbor so pokazale, da bo liberalna stranka tretjino sedežev zgubila. V zapadni Prusiji na Poznańskem so Poljaki več novih sedežev priborili. Poslednji čas se je poljski element v teh pokrajinah klubu vladnemu pritisku na Poljake vtrdil.

Vojska Angležev z Afganci se še nadaljuje, in težave za Angleže vedno naraščajo. Lani so imeli javnega sovražnika pred seboj, letos pa imajo nasproti sebi dve ustaške čete, pa ni nikogar, s komur bi zamogli mir skleniti. Vstanek se je razširil čez vso deželo, in Angleži bodo morali zasesti vso deželo, ako bodo hoteli ustanoviti red in utrditi svojo avtoriteto. Ozemlje je obširno, in trebalo bi velikanske armade, ktere pa Angleži nimajo. Angleži mislijo emira zopet postaviti na prestol, ter so opustili misel, da bi deželo podjarmili; menda se bojé Rusov.

Fzm. Württemberg je obiskal **črnogorskega kneza**. Vojvoda Petrovič ga je pozdravil na meji. V Cetinji je bil slovesno sprejet od kneza in črnogorskih dostojnikov. Črnogorci mislijo zasesti Guzinje in Plavo, ker jim to gre po berlinskem dogovoru; Albanci pa se pripravljajo na upor.

Arifi paša je predlagal, da bi se vojska, ki stoji na meji Rumelije, povrnila v zimski tabor. Pa sultan predloga ni sprejel.

Razno se sodi o pohodu bolgarskega kneza v Rumunijo. Eni menijo, da se pripravlja zveza vseh balkanskih držav. Mogoče je pa tudi da simpatizira Aleksander z rumunskim Karlom le zato, ker sta oba Nemca.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 8. oktobra. Državni zbor je včeraj pričel svoje delovanje. Od 353 poslancev jih je manjkalo samo 18, ministri so bili vsi navzoči. Zbornica in galerije so bile natlačene polne in dunajski listi pišejo, da v lesenjači še nikdar ni bilo toliko ljudi skupaj kakor včeraj. Do volitve predsednikove vodi obravnave najstarejši poslanec. Pravi starosta je menda judovski rabiner Schreiber iz Krakova, ker pa nemščine ni dosti zmožen, bil je za starostnega predsednika odločen monsieur Negrelli iz južnih Tirolov, rojen l. 1801, papežev hišni prelat, ki je svoje dni bival na Dunaji kot profesor orientalske akademije ter pesmi Uhlandove prestavil v italijanski jezik. Po storjeni obljubi in kratkem ogovoru, v katerem je prosil podpore in potr-

pljenja, je imenoval 4 izmed mlajših poslancev, med njimi tudi g. Schneida, za perovodjo, potem pa je zaukazal brati obljubo ali prisego v raznih avstrijskih jezikih. Slovenski in hrvaški jo je čital g. Schneid, v drugih jezikih pa moravski poslanec dr. Fanderlik, kateri je čital tudi alfabetični imenik poslancev, ki so vsak v svojem jeziku odgovarjali: „Ob-ljubim.“ Po naznanilu, da bodo cesar 8. t. m. imeli prestolni govor, in da se bo v prihodnji seji, ki bo jutri 9. t. m., nadaljevala obljuba prvokrat nenavzočih poslancev, potem pa po žrebanju zbornica razdelila se v 9 oddelkov, bila je prva seja končana. Liberalni časnikarji so pričakovali in po svojih listih že razglašali novico, da se bode pred obljubo čital protest (oporekanje) českih poslancev, pa so se jako varali. Čehi so pač res predsedniku izročili nekako izjavo ali pojasnilo, toda to pismo se bode v zbornici čitalo še le pozneje.

Gosposko zbornico je odprl prejšnji podpredsednik grof Vrbna, potem pa je minister Taaffe naznanil, da je od presvitlega cesarja za predsednika odločen grof Trauttmansdorff, za podpredsednika pa kneza Schönburg in Czartoryski. Tudi v tej zbornici se je bilo zbralo prav obilno udov, med njimi mnogo takih, ki se dozdej niso udeleževali obravnave.

Slovesno je bil pa državni zbor od cesarja odprt danes. Udje obeh zbornic so se bili prav obilno zbrali v veliki ceremonijski dvorani, kjer je čakalo mnogo prav odličnih gledalcev obojega spola. V dvorani se je vse trlo. Poslanci so bili prišli v uniformah, narodnih nošah in frakih. Ravno o poludne je strel na dvorišču razstavljenih vojakov in zvonjenje zvonov po vseh cerkvah dunajskih ljudem naznanjalo, da so cesar prišli v dvorano; bili so v maršalski uniformi. Pred njimi je šel višji dvorni ceremonienmeister grof Hunyady s slonovo palico, vsi ministri, nadvojvode Rainer, Karl Ludvik, Albrecht in Viljem, potem obersthofmeister knez Hohenlohe, in višji dvorni maršal grof Larisch z mečem, za cesarjem pa so šli stotniki dvorne straže, višji kamornik in cesarjev generaladjutant grof Mondel. Ko so stopili v dvorano, so jih pozdravili gromoviti „Hoch — Slava — At žije — in Živio-klici.“ Prišedši do svojega prestola, se cesar vsedejo, in grof Taaffe jim poda prestolni govor, ktere-ga s krepkim razumljivim glasom pokriti prebero. Po končanem govoru, ki je bil večkrat z živahnimi dobro-klici sprejet, izroče spis zopet ministru Taaffetu, in se odkriti med gromovitimi „Hoch in Živio-klici“ vrnejo v svoje stanovanje.

Prestolni govor je naredil velik vtis na poslance. Zlasti je vse ginila prisrčnost in zapeljivo prepričanje, s katerim cesar za trdno pričakuje, da bode že skoraj dognano porazumljenje med raznimi narodi, po katerem ljudstvo tolikanj hrepeni. Čehi je zadovolilo priznanje, da se s svojim vstopom ne odreko svojemu pravnemu prepričanju in različnim nazorom. Govor obeta mnogo postavnih predlogov, katerih rešitev ljudstvo srčno želi, ter konečao še enkrat priporoča zmernost in porazumljenje, ki bode storilo, da bo Avstrija, zvesta svojemu poklicu, zavetje pravic vseh dežel in narodov, in v svoji nerazvezljivi združenosti država pravice in prave svobode. „N. fr. Presse“, kateri ni nič po volji, kar od liberalcev ne izvira, že njerga nad prestolnim govorom in piše, da se je pri sestavi gledalo večidel le na to, kar ljudje radi slišijo, da bi vlada pri ljudstvu zbudila kolikor mogoče ugodno sodbo o sami sebi, da bode pa težko izvršila, kar se v prestolnem govoru obeta.

Da bi slabost liberalne stranke prikril, je začel ta list pisariti, da je vstavoverna stranka edina, med tem ko se je začela desnica že cepiti, in na dolgo in široko popisuje razgovor, ki so ga Poljaki imeli s Hohenwartom, kteremu so neki rekli, da se nikakor nečejo podvreči vsem sklepom, ampak da hočejo varovati svoje samostalno posebno ravnanje. Kdor judovskih listov ne pozna, bi skoraj mislil, da je bil vrednik „N. fr. Presse“ ali sam pri tem shodu, ali pa da so Hohenwart in Poljaki od shoda nemudoma tekli k vredništvu „N. fr. Presse“ povedat, kaj se je razpravljalo in sklenilo. Takega razgovora dozdej ni bilo, in Poljaki še niso imeli prilike s Hohenwartom tako govoriti, kakor „N. fr. Presse“ poroča. Reči marveč stojé dozdej tako-le: Liberalci so pač res hoteli osnovati velik liberalen klub, ki bi obsegal razne liberalne stranke. V ta namen so se bili sošli vsi liberalci in 140 jih je podpisalo dotično pismo, med njimi tudi poslanca našega velikega posestva barona Taufflerer in Žvegelj. Sklenili so soglasno ravnati pri volitvi predsednika adresnega odseka, kontrolne komisije za državni dolg, se potegovati za načela celokupnosti države, svobode in pravice na podlagi ustave, zlasti pa varovati šolske in verske postave in jih braniti pred vsemi napadi. Tudi hočejo vselej prvi staviti predloge v gospodarskih zadevah. Gospodje so bili dovolj dolgo na državnem krmilu, pa hočejo še le zdaj svojo pozornost obračati na gospodarske razmere, ki so jim bile prej deveta briga, samo da bi združeno desnico pripravili v zadrege, češ, da le oni skrbé za ljudstvo. Kaj bodo opravili, bomo še le vidili. Dozdej se jim ni posrečilo osnovati en sam liberalen klub, ampak naprednjaki bodo napravili svoj „fortschrittclub“, vladini poslanci hočejo tudi lastnega imeti in Schönerer neki nekaj enacega namerava.

Desnica ima dozdej tri skoraj enako velike klube, kterih vsaki obsega čez 50 udov. Hohenwartov šteje že do 60 udov, pa jih bo še nekaj pridobil. Predsednik mu je Hohenwart, namestnika njegova sta Lienbacher in Klaič, perovodji pa Schneid in dr. Fuchs. Česki klub obsega narodne česke in moravske poslance razun konservativnih velikih posestnikov, ki bodo neki osnovali svoj klub; načelnika ta klub voli vsaki mesec, zdaj mu predseduje dr. Rieger, kteremu sta namestnika knez Jurij Lobkovic pa Šrom. Poljski klub obsega Poljake in mu je načelnik dr. Groholski, namestnik njegov pa je baron Baum. Med seboj se bodo ti klubi porazumovali po odseku 15 udov, v kterega vsaki klub voli 5 odbornikov, ki so iz Hohenwartovega kluba: Hohenwart, Klaič, knez Alojzij Liechtenstein, baron Ignacij Giovanelli; iz českega kluba: Rieger, Šrom, grof Henrik Clam-Martinitz, Trójan, Zeithammer; iz poljskega kluba: Groholski, knez Czarotorski, Dunajevski, Smolka, Baum. Ta odsek dotlej, ko je „N. fr. Presse“ gori omenjene reči pisala, še ni imel nobenega razgovora.

Kdo bo pa predsednik državne zbornice? Vlada in nekteri naši želé, da naj bo grof Coronini, da naša stranka pri nezdadni večini ne zgubi nobenega glasu. Eni pa povdarjajo, da predsedništvo je prednost večine, in da te prednosti ne smemo prepustiti nastrotni stranki ter priporočajo, naj se voli ali Smolka, da si Poljake še bolj pridobimo, ali pa kak Čeh. Reč dozdej še ni dognana.

Naj še omenim, da se po sedežih skoraj

ne bi smeli več ločiti v desnico in levico; našega dr. Poklukarja so potisnili na skrajno levico, in tudi dva konservativna spodnje-avstrijska poslanca sta se morala vvesti med hude liberalce, ki so jima že v prvi seji prigovarjali, da bosta morala z njimi glasovati. Da bosta imela mir pred njimi, bosta z njima za prostere menjala predarelska poslanca Oelz in Thurnherr, kterih pač sosedni liberalci ne bodo nadlegovali, ker ju že od prej dobro poznajo. V sredi med našimi g. Klunu na levi pa sedi znani bukovinski poslanec vitez Ofenheim!

Domače novice.

V Ljubljani, 11. oktobra.

(O javni tomboli v Ljubljani.) Vodstvo društva za podporo bolnikov nam pošlje izkaz te tombole, iz kterega je razvidno, da je bilo dohodkov 1615 gld., stroškov pa 874 gl. kr., toraj ostane 741 gld. 19 kr. čistega dobička, od kterega dobi 185 gld. 30 kr. mestna ubožna blagajnica, 555 gld. 89 kr. pa gori omenjeno dobrodejno društvo. Pri tej priliki izreka se se vsem, ki so k temu sijajnemu vspehu kaj pripomogli, najtoplejša zahvala.

(Naš domači polk Khun št. 17.) pride z Bosne na Dunaj. Predno tje odide, bo dobil v Ljubljani novo obleko. V Ljubljano dobimo oddelek štajarskega polka „Belgier“. Naši vrli fantje bodo gotovo veseli, da po tolikem trpljenji pridejo vendar enkrat iz Bosne nazaj in v bližino najvišjega poveljnika, cesarja.

(„Knaffelnove ulice“) med Kozlerjevo in poštno hišo memo nove hranilnice in Waldherrjevega zavoda so že predrti in se zdaj ravno priredujejo. Z njimi bo ustrezno posebno sprehejalcem, ker dozdej je proti „Turnu“ edini izhod tražaška cesta, potem pa do Debečeve hiše konec Gradišča ni nobene poti več iz mesta. Nove ulice bodo pa tudi živo potrebne brž, ko se hranilnica preseli v novo hišo.

(Križanska cerkev) se popravlja od zunaj in bo, kakor se zdaj že vidi, vseskozi prav okusno ponovljena.

Razne reči.

— Nova kiselica na Slovenskem. V železni Kapli na slovenskem Koroškem so našli nov studenec kiselice, komaj 10 minut od trga Kaple. Prof. dr. Mitteregger je studenec kemično preiskal, in pravi, da je malo takih kiselice, ko bo ta, ker njena vsebina je tako bogata, da prekosi večino do zdaj znanih kisljih vod. Zdaj bodo tam napravili kopelj, ter upajo, da bo kmalo sloveča postala. Kakor je znano, je blizu Kaple že od prej kislina kopelj v Beli (Vellach) dve uri od trga; zdaj bo imela Kapla že drugo kopelj. Zrak je v kapelskih gorah zdrav in čist, kakor na Gorenjskem, ljudstvo jako prijazno; po kmetih se govori nekaj popačena slovenščina, v trgu nemščina s slovenščino zmešana. Ljudstvo ni politično izobraženo, ko bi to bilo, bi najbrž večinoma stalo na stovenski strani. Po kmetih ne zna nihče nemški, razun kacega dosluženega vojaka, kar se bo pa pri sedajni triletni službi tudi zgubilo. Slovenci, ki obiskujejo kopelji, naj bi se posluževali kapelskih kiselice, ter naj bi pri tej priložnosti kaj storili za probudo slovenske narodnosti na Koroškem. Od Tržiča je v Kaplo le šest ur, od Kranja osem ur.

— Realnega gimnazija v Sara-

jevu) prvi razred se ima odpreti dné 3. novembra 1879. „Bosansko-Hercegovske Novine“ psinašajo dotično „naredbo“ zemeljske vlade za imenovani deželi, v kterej se označuje zadača novemu učilišču, ter se naznanja, da bode ta javni gimnaziji imel 4 razrede. Vzdržavala ga bode vlada. Učevni jezik je bosenski in sicer z latinskimi črkami. Predmeti, v kterih se bode poučevala, so: a) religija za vse 4 različne vere, b) zemeljski jezik, c) nemški jezik, d) zemljepis in povestnica, e) matematika, f) naravoslovne znanosti, g) prostoročno risanje, h) telovadba, i) turški, arabski in perzijski jezik (neobligatno). Razen teh predmetov, učili se bodo dijaci, ako bodo roditelji to zahtevali, počenši s prvim razredom latinščine, in od 3. razr. dalje grščine in francoščine ter petja. Ravnatelja imenuje na predlog zemljske vlade ministerstvo, a učitelje zemeljska vlada na trojni predlog ravnateljev. Plača ravnatelju s prikladami je 2100; štirje učitelji, kterim je dokazati, da so avstro-ogerski državljani in da so pred komisio v našem cesarstaa napravili izpit za srednje šole, dobivali bodo plače stanovnine in doklade po 1500 gld. Šola se pričinja na sarajevskem realnem gimnaziji z dnem 1. oktobra vsakega leta, a končuje v dan 31. julija. Razen petkov, nedelj in praznikov trajajo počitnice vsako leto po dva meseca. Na konci vsakega leta se imajo dijaci podvreči izpitu. Šolnina je določena po 8 gld. na leto. Sinove siromašnih roditeljev, kteri se posebno odlikujó zé svojim vedenjem in marljivostjo, oprasča na predlog ravnateljev od plačanja šolnine zemeljska vlada.

— Odprtje labudske železnice. Od spodnjega Dravberga do Wolfsberga v labudski dolini na Koroškem je železnica gotova, ter se je odprla slovesno dne 4. oktobra. — Navzeči so bili bivši minister Chlumetzky, sekcijski predstojnik Nördling in še več odlične gospode. Labudska dolina je sicer rodovitna in rodi posebno dosti sadja, vendar je ta železnica bolj postranska in ne more nikoli važna trgovinska cesta postati, kakor bi postala dolenjska železnica, ako bi se nadaljevala od Karlovca v Banjoluko in Sarajevo, ter od tam v Solua. Tedaj bi bilo pač bolj na mestu, ko bi se bila zidala dolenjska železnica.

— Koliko se pisem spiše. Na celém svetu se spiše vsako leto 3300 milijonov pisem, vsak dan 9 milijonov, in te številke še vsak dan rastejo, da je kar čudovito. Telegrafskih depeš se je odposlalo leta 1877 na celém svetu 130 milijonov.

Zobni zdravnik

dr. Tancer,

docent zobozdravništva na graškem vseučilišču.

izvršuje v Ljubljani v hotelu „pri Elefantu“ le do 18. oktobra do zvečer (pa ne do 31. oktobra, kakor je bilo že naznanjeno)

zobozdravniško in zobotehniško prakso.

Njegova zdravila za zobe se dobodo pri njemu, in v glavni zalogi za Kranjsko pri bratih Krisper, pri Mahru, pri Businaru, pri Šavniku v Kranji in pri Marinšku v Loki. (1)

V najem se daje

prav pripravna pri cesti stoječa

štacuna

(2)

za kramarsko in špecerijsko blago na **Lazih hiš. 17**, pošta Kamnik.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.